Початкова школа і сучасність

№7(11) липень 2015

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 86516

Розвиток зв'язного мовлення учнів початкових класів через систему різноманітних творчих завдань

Чорне та Азовське моря. Значення морів
План-конспект уроку природознавства, 1 клас

Технологія розвитку критичного мислення у молодших школярів – шлях до успіху в навчанні
Практичні завдання, 2 клас

Повторення вивченого про речення та частини мови
Урок української мови, 3 клас

Знаходження дробу від числа. Задачі на знаходження дробу від числа
Урок математики із застосуванням інтерактивних технологій, 4 клас

Спортивно-виховний захід-змагання
Змагання між учнями 3–4 класів

ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 7 (11) ЛИПЕНЬ 2015

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
та методик гуманітарних дисциплін
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України,
провідний науковий співробітник
лабораторії початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Марія БРАТКО,
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,
кандидат педагогічних наук, директор
Гімназії міжнародних відносин № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
кандидат педагогічних наук,
директор Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Олена МАТВІЄНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки та психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, професор
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук,
відмінник освіти України,
заслужений вчитель України,

Людмила ХОРУЖА,
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНІКОВА,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
початкового навчання Інституту педагогіки
та психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,
кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

© «Початкова школа і сучасність», 2015
© «Видавництво «Білий Тигр», 2015

ЗМІСТ

МОВОЮ НАУКИ

Світлана МАРТИНЕНКО
Проведення батьківських зборів у четвертому класі — 2

Олена ЛОБЧУК
Навчальні цілі та реалізація їх на уроках української мови — 10

Альона ЯНЧЕНКО
Розвиток зв'язного мовлення учнів початкових класів через систему різноманітних творчих завдань (теоретична частина) — 13

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Наталія ГРОМЦЕВА
Учень – це не просто... Що варто знати?
Поради вчителям 1 класів — 16

Ірина МЕЛЬНИК
Короткий запис задачі
Урок математики, 1 клас — 17

Катерина ГЕРАСИМЕНКО
За добро добром платять. П. Влодек, «Як гукнеш, так і відгукнеться». Л. Савчук, «Квочка»
Урок навчання грамоти (читання), 1 клас — 18

Ольга БОЙКО
The «ABC Party»
Сценарій проведення свята абетки в 1 класі — 20

Ольга ОБМАНЕЦЬ
Чорне та Азовське моря. Значення морів
План-конспект уроку природознавства, 1 клас — 23

Олена ЛОСЄВА
Нестандартні уроки – стимулювання творчості учителя та учня
Урок із курсу математики і « Я і Україна», 2 клас — 26

Ірина ВАР'ЯН
Технологія розвитку критичного мислення у молодших школярів – шлях до успіху в навчанні
Практичні завдання, 2 клас — 30

Тетяна ІЩУК
Повторення вивченого про речення та частини мови
Урок української мови, 3 клас — 32

Надія ОТРОШЕНКО
Калина – символ і оберіг нашого народу
Закріплення вміння визначати рід іменників, 3 клас — 33

Леся ПОРЯДЧЕНКО
Візьму перо та спробую
Урок позакласного читання, 3 клас — 35

Наталія КОМПАНІЄЦЬ
Хвойні рослини. Значення хвойних рослин для природи
Урок природознавства, 3 клас — 38

Ніна РУДЕНКО
Знаходження дробу від числа. Задачі на знаходження дробу від числа
Урок математики із застосуванням інтерактивних технологій, 4 клас — 40

Олена ШАНІДЗЕ
Спортивно-виховний захід-змагання
Змагання між учнями 3–4 класів — 47

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаво знати! — 9, 25, 46

Загадки для дітей — 15

Чорне та Азовське моря. Значення морів

План-конспект уроку природознавства, 1 клас

Ольга ОБМАНЕЦЬ, магістрантка Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: познайомити учнів з Чорним та Азовським морями; пояснити господарське значення морів; вчити дітей користуватись фізичною картою України; сприяти формуванню екологічного мислення учнів; виховувати дбайливе ставлення до природи рідного краю.

Обладнання: підручник (І. Грущинська «Природознавство. 1 клас»), робочий зошит, фізична карта України, ілюстративний матеріал.

Хід уроку

І. Організаційний момент.

Вправа «Погода».

– Яка зараз пора року?
– Який місяць?
– Яке число
– Тепло чи холодно на вулиці?
– Який стан неба?
– Яка температура повітря?
– Чи були сьогодні опади?

ІІ. Актуалізація опорних знань.

(Робота з фізичною картою України).

Гра «Мозковий штурм».

1. Що позначено на карті жовтим зеленим кольорами? *(Рівнини)*

2. Що позначено на карті коричневим кольором? *(Гори)*

3. Яким кольором на карті позначають водойми? *(Блакитним, синім)*

4. Не кінь, а біжить,
Не ліс, а шумить. *(Річка)*

5. Стоїть корито, повне води налито. *(Озеро, ставок)*

ІІІ. Повідомлення теми і мети уроку

– Відгадайте загадку:
Дивовижні там тварини,
гори, рифи і долини,
сховані від нас з тобою
під солоною водою. *(Море)*

– Подумайте, яка тема уроку? Сьогодні ми познайомимось з Чорним та Азовським морями та їхнім значенням.

ІV. Вивчення нового матеріалу.

Розповідь з елементами бесіди

– Діти, хто з вас був на морі?

– Хто приніс фотографії? *(Вивішують на дошці).*

– Погляньте на фото. Які емоції ви переживаєте зараз?

–А тепер я назву декілька слів, а ви скажете, з чим вони пов'язані. *(Слова фіксуються на дошці).*

Україна	відпочинок	пляж
	Дельфіни	

– Що об'єднує всі ці слова? *(Море)*

– Море – це частина океану, яка заходить в сушу.

– Розглянемо карту України. Яким кольором позначені моря? Які моря омивають територію України?

Україна – морська держава

Немає на Землі людини, яка б не хотіла побувати на березі моря чи навіть вирушити в далеку морську навколосвітню подорож. Але не всі країни мають вихід до моря. Натомість наша Батьківщина – Україна – справжня морська держава. Її береги омиваються двома морями: Чорним та Азовським.

© Обманець О., 2015

Характерні ознаки Чорного моря

Чорне море, так само як і Азовське, – внутрішнє континентальне море, що належить до басейну Атлантичного океану. Чорне – незвичайне внутрішнє море, воно заразом знаходиться в двох частинах світу. Північна його ділянка – в Європі, а південна – в Азії. Окрім України, вона омиває береги й інших країн, зокрема: Румунії, Болгарії – на заході, Туреччини – на півдні, Грузії та Росії (Краснодарський край) – на сході. Чорне море слугує природним кордоном України з півдня, водночас пов'язуючи нашу країну з цілим світом. В Україні море омиває береги Автономної Республіки Крим та Одеської, Миколаївської, Херсонської областей. Чорне море має майже овальну форму. З півночі на південь море простяглося на 580 км. Найбільша ширина Чорного моря – зі сходу на захід, від Батумі (Грузія) до Бургаса (Болгарія) – 1150 км. Найменша – між мисом Сарич (Крим) і мисом Керемпе (Туреччина) – 265 км. Кажуть, що у ясну погоду з високого кримського берега можна побачити Туреччину. Чорне море – глибоке. Пересічна глибина моря становить 1300 м, найбільша – аж 2211 м, а це понад 2 км. Біля південного узбережжя Криму, на відстані лише 29 км від берега, його глибина сягає 2000 м.

У Чорному морі живуть креветки, краби, зокрема кам'яні, зелені та інші види. Серед молюсків широко розповсюджені мідії, трапляються устриці, гребінці тощо. Деякі з них мають промислове значення.

Серед риб (їх у Чорному морі 180 видів) промислове значення мають бички, хамса – чорноморський анчоус, тюлька – кілька, кефаль, оселедці: чорноморський та чорноспинка, камбала, скумбрія, пеламіда, тунець, ставрида. Їх виловлюють заради смачного і поживного м'яса, яке використовують свіжим і мороженим, а також виготовляють консерви.

– Як ви думаєте, чому море назвали Чорним? *(Через велику кількість водоростей Чорне море темніше за інші моря. Можливо, тому його назвали Чорним)*

Характерні ознаки Азовського моря

Азовське, так само як і Чорне море, належить до середземноморського басейну Атлантичного океану. Через Керченську протоку (її довжина близько 41 км при ширині від 4 до 45 км) воно сполучається з Чорним морем. Особливістю Азовського моря є його відокремленість від Світового океану. Воно найбільше внутрішнє серед всіх морів, які є на землі. Це – найвіддаленіший закапелок океану. Розташоване Азовське море на півдні України (Херсонська, Запорізька, Донецька області) та Росії. Його площа в 10 разів менша за площу Чорного моря і становить 39 тис. кв. км. А об'єм майже в 2000 разів менший за об'єм Чорного моря. Найбільша його довжина – 343 км, найбільша ширина – 231 км. Найбільша глибина Азовського моря лише близько 14 м. З космосу море нагадує блюдце. Серед усіх морів на Землі меншим за Азовське є лише Мармурове (воно у 3 рази менше за Азовське). Азовське узбережжя – це лагідне море, чудові золоті піщані пляжі, сонячні безхмарні дні, тривалий купальний сезон, який розпочинається у квітні, а завершується у вересні, комфортна температура морської води, лікувальні грязі. Що ще краще може подарувати людям природа для оздоровлення та літнього відпочинку?

– Чому море солоне?

– Відгадайте загадку.

Кругом вода, а з питвом біда.
Хто знає, де це буває? *(На морі)*

– А чому з питвом біда? *(Тому що вода на морі солона)*

– Море не просто солоне, воно гірке, нестерпно солоне, огидне на смак. Адже не дарма люди, що зазнають лиха у відкритому морі без запасу прісної води, можуть загинути від спраги.

– Чому ж вода в морі солона?

– Усі річки земної кулі нестримно прагнуть до моря. Вони біжать до нього довгими звивистими шляхами, вливаються в озера з одного боку і тікають з іншого, щоб продовжити свій біг до моря. Чому? Тому що шлях до морів і океанів завжди йде під ухил і всі ріки течуть до моря. Підземні струмки і ріки пробиваючи собі дорогу поміж деяких порід, розчиняють деякі породи й забирають із собою частинки різних солей. І ось річки примчали до моря, віддали йому свої води. Крапельки води залишають морю той маленький обсяг солей, що вони принесли із собою. Крапельок так багато, що їх не можна порахувати і маленький важок солі однієї краплі врешті-решт стає величезним. Ось чому море солоне.

Робота з підручником (с. 127).

Учні порівнюють малюнки, на яких умовно зображено кількість води в Чорному та Азовському морі.

Фізкультхвилинка.

Раз, два – всі пірнають,
Три, чотири – виринають,
П'ять, шість – на воді
Кріпнуть крильця молоді,
Сім, вісім – що є сили
Всі до берега поплили,
Дев'ять, десять – обтрусились
І за парти опустились.

Читання казки.

Чому в морі вода солона?

Багато років тому жили двоє братів. Молодший – бідний, а старший – багатий. Померли їх батько й мати. Тоді менший брат став жити ще гірше. Старший брат забрав собі всю батьківську спадщину. Меншому братові не лишилося нічого. Жив він із дружиною у великих злиднях. Якось у молодшого брата не стало чого їсти, і вирішив він піти до старшого, щоб той допоміг йому. Старший брат відмовився допомогти. Тоді менший брат пішов ловити рибу, щоб зварити юшку. Того дня риба не ловилася. Повертається він додому з порожніми руками, похнюпивши голову. І раптом бачить – на дорозі лежать жорна. Підняв він ці жорна і поніс додому. А вдома жінка питає:

– Чи добрий був улов? Чи багато риби приніс?

– Ні, жінко, нема риби. От приніс тобі жорна.

Поклав він жорна долі та з досади і штовхнув їх ногою. А жорна раптом закрутилися і почали молоти. Дивляться, а з-під жорен сіль сиплеться. Мололи вони все швидше і швидше, солі ставало більше і більше. Зраділи чоловік із жінкою. Потім менший брат почав думати, куди подіти сіль і як йому зупинити жорна. Нарешті додумався: перевернув жорна, і лише тоді вони зупинилися. Після цього жили вони добре. Мололи сіль і продавали, що давало їм змогу жити в достатку.

Старший брат дізнався про це, прийшов до меншого та й каже:

– Дай, брате, мені в позику жорна!

Дуже не хотілося молодшому братові давати жорна старшому братові, але віддав. Старший брат приніс додому жорна і штовхнув їх ногою. Жорна почали молоти. Менший брат не встиг розповісти старшому, як вони зупиняються. Жорна мололи-мололи сіль і намололи таку купу, яка дійшла до стелі. Стіни затріщали. Злякався старший брат, що розвалиться хата, узяв він жорна і виштовхнув із хати. Вони покотилися з гори в море та й потонули. Відтоді на дні моря крутяться жорна та все мелють і мелють сіль.

– То чому морська вода солона?

V. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота в зошитах.

Упізнати тварин, які живуть у Чорному та Азовському морях та пронумерувати малюнки.

Вправа «Юні географи».

Учитель називає море. Учні відшукують його спочатку на маленьких картах на партах, а потім на великій карті на дошці.

VI. Підбиття підсумків уроку.

Вправа «Бліц-інтерв'ю».

Учитель задає питання, а учні повинні швидко і чітко дати відповідь:

– Скільки морів є в Україні? *(Два)*

– Які моря є в Україні? *(Чорне і Азовське)*

– Яке море більше: Чорне чи Азовське? *(Чорне море)*

– Яке море менше: Чорне чи Азовське? *(Азовське море)*

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаво знати!

Скрижалі Джорджії, США

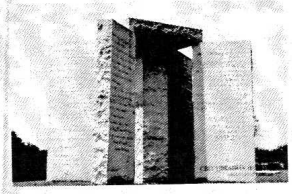

У 1979 році хтось під псевдонімом RC Christian замовив будівельній фірмі виготовлення та встановлення монумента – конструкції з шести гранітних монолітів загальною вагою понад 100 т. На чотирьох бічних плитах викарбувані десять заповідей нащадкам на восьми мовах, включаючи російську. Останній пункт говорить: «Не будьте раком для Землі, природі теж залиште місце!»

УВАГА!
КОНКУРС!

У видавництві «Білий Тигр» проводиться конкурс «**УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2015»** за версією журналу «Початкова школа і сучасність» у наступних номінаціях:

- *«За краще розроблення уроку»*
- *«За краще розроблення нестандартного уроку»*
- *«За краще розроблення сценарію виховного заходу»*
- *«За краще розроблення системи тестових завдань»*
- *«За краще розроблення системи завдань для контрольної перевірки знань»*
- *«За краще написання наукової статті»*

Переможцям конкурсу буде вручено ДИПЛОМ-ВІДЗНАКУ, а також буде опубліковано в журналі фото переможця з дипломом!

Зразок

ДИПЛОМ-ВІДЗНАКА

«УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2015»
за версією журналу «Початкова школа і сучасність»
у номінації: *«За краще розроблення уроку»*

нагороджується Пилипенко Ольга Павлівна

ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua